

DLA doktori értekezés tézisei

2014. szeptember 14. A Magyar Dal Napja, Művészetek Palotája
Pertis Jenő: Át a vizen

2015. június 21. A Prelude Vegyeskar koncertje a Szent Imre
Gimnáziumban
Pertis Jenő: Három szerelmes vers, Fal. No. 3., Át vizen

2015. augusztus 20. A Prelude Vegyeskar koncertje Tokaj,
Zsinagóga
Pertis Jenő: Három szerelmes vers – Nehéz szívem

Kabdebó Sándor

PERTIS JENŐ KÓRUSMŰVEI
ÉS HELYÜK A MAGYAR KÓRUSIRODALOMBAN

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem

28. számú művészet- és művelődés-
történeti tudományok besorolású
doktori iskola

Budapest

2015

V. Az értekezés tárgyköréhez kapcsolódó tevékenység dokumentációja – a szerző hangversenyeinek jegyzéke

2010. december 10. A Prelude Vegyeskar koncertje a Nádor teremben

Pertis Jenő: Három szerelmes vers

2012. április 22. In memoriam Pertis Jenő, Pertis Jenő kórusművei az ELTE Jogi Kar Aulájában

Pertis Jenő: Három szerelmes vers, Fal No. 3.

2013. december 21. MR Gyermekkórus Karácsonyi Koncert a Zeneakadémián

Pertis Jenő: Betlehemi királyok; közreműködött: Krusic Eleonóra: fuvola, Arany Zsuzsanna: zongora

2014. május 23. Pertis Jenő emlékkoncert az Óbudai Társaskörben

Pertis Jenő: Három szerelmes vers, Fal No. 3, Át a vizen

2014. május 25. MR Gyermekkórus Pünkösdi Koncert, Zeneakadémia

Pertis Jenő: Medvetánc; közreműködött: Krusic Eleonóra: fuvola, Arany Zsuzsanna: zongora

2014. június 29. A Prelude Vegyeskar koncertje a Nádor teremben

Pertis Jenő: Át a vizen

2014. augusztus 7. Neuchatel Nemzetközi Kórusverseny

Pertis Jenő: Át a vizen

I. A kutatás előzményei

Pertis Jenő munkásságáról korábban feltáró jellegű elemzés nem született. Nevével mindössze koncertkritikákban lehetett eddig találkozni, a Muzsika, és korábban a Kóta folyóiratokban. Ezek az írások, az előadás sikerültségén és a művek rövid jellemzésén túl nem vállalkozhattak ezek részletesebb elemzésére.

Pertissel a Magyar Rádió készített néhány riportműsort, de ezek – tekintettel a hallgatóságra – inkább életrajzi, illetve életkép hangulatúak, ahol a család is szerepel.

Az érdeklődők leginkább Hollós Máténak, a szerző halála utáni emlékkoncerteken felolvasott műismertetőből nyerhettek egy kis betekintést a művek belső világába.

Egyetértenek a 2000-es évek írásai abban, hogy méltatlanul keveset játszott, sajnálatosan kevésbé ismert szerző Pertis Jenő, azonban sem hangszeres munkásságáról, sem vokális kompozícióiról tudományos igényű elemzés napjainkig nem született.

IV. Eredmények

Szerencsésnek mondhatom magam, mert a téma szinte megtalált, amikor Zakariás Anikó 2009-ben nekem ajándékozta Pertis Jenő hat vegyes karát tartalmazó, a szerző halála után egy évvel megjelent kötetét. Kórusommal, a Prelude Vegyeskarral az ezt követő időszakban több Pertis művet is énekeltünk, ismertünk meg közelebbről. Természetesnek tűnt az ötlet, hogy doktori dolgozatomban az Erkel-díjas, Artisjus-díjas, de még egyáltalán nem feldolgozott életművű szerző kórusműveiről írjak. Reményeim szerint a művek bemutatásának hatására mind több előadó, kórusvezető összpontosítja majd figyelmét az izgalmas Pertis-hangzásvilág megismerésére.

Az értekezés mindenképpen hiánypótló, újszerű, témájában az első. Fontos eredményének tartom annak elemző bemutatását, hogy mennyi izgalmas zenei kihívást tartogatnak, mennyi érdekes, a választott szöveg által inspirált zenei mondanivalót hordoznak magukban Pertis kórusművei. Koncerten előadva néhány művét, illetve most megismerve a kórusművek teljes sorát, számomra is revelációként hatott, hogy a Pertis által használt komponálási módok milyen erővel, színgazdagsággal tudják megjeleníteni a zenei mélységeket. A dolgozat további eredményének tartom Pertis Jenő munkásságának kontextusba helyezését, alkotói eszközeinek több, ismert kortárs komponista megoldásaival való összevetését, vokális műveinek első összegyűjtését, jegyzékbe sorolását, továbbá előadói apparátus és nehézség szerinti csoportosítását.

II. Források

A dolgozat megírásához igyekeztem föl kutatni és fölhasználni minden eddigi, Pertis Jenőről megjelent írást, hangfelvételt.

A felhasznált irodalom jegyzék felsorolja a folyóiratokban megjelent cikkeket. Zakariás Anikó segítségével hozzájutottam a Magyar Rádió Pertissel készült műsoraihoz, továbbá olyan hangfelvételekhez, melyek egyéb alkalmakkor készültek a szerzővel. Ilyen az Artisjusban készült beszélgetés Hollós Mátéval és Babits Antallal, a Kecskeméten, 1985 nyarán egy népzenei program keretében tartott előadása, illetve a Kovács Sándor szerkesztette Új Zenei Újság *Megkésett bemutatók* sorozat 2009. októberi műsora, ahol Pertis mű is szóba kerül.

Zenatudományos igényességgel készült írások, elemzések híján a dolgozat elsősorban a fellelhető (többnyire kéziratban maradt) kottaanyagra támaszkodik, Pertis Jenő harmincegy kórusműve került az értekezésben tárgyalásra.

III. Módszer

Tekintettel arra, hogy a témában úttörő munka születik, és szerzője nem hivatásos zenekritikus, zeneesztéta, a tárgyalás, a feldolgozás mikéntje hagyományos módszereket követ.

Rövid, vázlatos életrajzi fejezet után elhelyeztem Pertist a korban ahol élt, alkotott, illetve részletesen bemutattam a kórusműveit, valamint kitértem a hangszeres alkotásaira is. Végezetül rendszerbe foglaltam a műveit, összevettem azokat más, sokat énekelt szerzők alkotásaival, és műjegyzéket közöltem. Alkalmazott módszereim – az értekezés felépítését követő sorrendben – az alábbiak voltak:

- Az életút felkutatása írott dokumentumok és személyes beszélgetések alapján.
- A 70-es, 80-as évek zeneszerzői útkeresésének bemutatása a korabeli nyilatkozatok, riportok alapján.
- Pertis kórusműveinek elemzése dramaturgiai, szövegválasztási szempontból, és az ezek érdekében alkalmazott zeneszerzői eszközrendszer bemutatása. Elemzéseimben kitértem Pertis disszonancia-kezelésére, aleatorikus stílusára, a dallami invencióra, a ritmusjátékokra, jellemző hangközlépésre, és ahol fellelhető, ott a művek hangnemi rendjére.
- Pertis zeneszerzői stílusának, megoldásainak összevetése az amatőr kórusmozgalom sokat énekelt szerzőinek egy-egy jellegzetes, fontos művében fellelhető kompozíciós technikákkal.
- Végezetül Pertis vokális műveinek táblázatba foglalása előadói apparátus és nehézségi fok szerint, valamint időrendi részletes műjegyzék közlése.